

Koroiset

3/2016

Koroinen | Röntämäki | Halinen | Oriketo | Metsämäki

Synttärisankarit lumoutuvat Luomuspajalla s. 3

**Kullannuppu osallistui
Koroisten niemen kesähartauteen s. 6**

**Pekka Pavén tuntee
Kärsämäen perin juurin s. 16**

KoroiSet ilmestyy

Neljä numeroa vuodessa:
vuonna 2016 maalís-, touko-,
syys- ja joulukuussa

Jakelu

5500 kpl, jaetaan kotitalouksiin
ja yrityksiin seuraavissa Turun
kaupunginosissa: Koroinen,
Räntämäki, Halinen, Oriketo,
Metsämäki

Julkaisijat

Halinen-Räntämäki -seura,
Halisten omakotiyhdistys, Hamaron
pienkiinteistöomistajain yhdistys ry,
Maarian seurakunnan Itä-Maarian
alueneuvosto, Turun kristillinen
opisto, Elävän Kulttuurin Koroinen

Vastaava toimittaja

Tapio Jokinen,
puh. 050 572 2530,
jokinen.tapio@netti.fi

Toimitussihteeri

Tytti Issakainen

Toimituskunta

Ann-Christin Antell, Tytti Issa-
kainen, Tapio Jokinen, Johanna
Lampinen, Pirjo Lehtinen, Timo
Leinonen, Jussi Nurmi, Pertti Pus-
sinen, Pirjo Ranti, Laura Tikkanen,
Virpi Lummevuo

Toimitus

aineisto@koroinen.fi

Kansikuva

Tytti Issakainen: Maarian pappilan
puutarhasta on parin vuosisadan
ajan syksyisin kerätty hieno
omenasato.

Ulkoasu

Janne Peltonen

Painopaikka

Finepress Oy, Turku

Ilmoitusmyynti

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530,
jokinen.tapio@netti.fi

Ilmoitusaineistot

Valmis ilmoitusaineisto pdf-muo-
dossa osoitteeseen ilmoitukset@
koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa
ennen lehden julkaisuviikkoa

**Ilmoituksen suunnittelu
ja tekstiladonta**

Ilmoituksen taitto- ja muutostyö:
50 e/tunti, yhden tunnin veloitus on
minimitaksa. Aineisto osoitteeseen
ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään
2 viikkoa ennen lehden julkaisu-
viikkoa.

Maksuliikenne

Liedon Osuuspankki
471330-230411

Lehden vastuu

Ilmoituksen julkaisemisessa
sattuneesta virheestä lehden
suurin vastuu rajoittuu ilmoituk-
sen hinnan korvaamiseen. Lehti
ei vastaa virheestä, joka ai-
heutuu esim. puutteellisesta tai
virheellisestä ilmoitusaineistos-
ta, puhelinvälityksessä tapah-
tuneesta väärinkäsityksestä tai
epäselvästä käsikirjoituksesta.

Ilmoitushinnat

koko sivu	2310 e
puoli sivua vaaka	1265 e
puoli sivua pysty	1265 e
1/4 sivua	700 e
1/8 sivua	350 e
1/16 sivua	175 e
1/32 sivua	90 e

Alennukset

Vuosialennus 20%
(neljä lehteä/vuosi)

joutsen-
merkki
tähän!

pääkirjoitus

Syksyllä tapahtuu

Kesä on jäänyt jälkeen ja kirpeät
syyspäivät ovat alkaneet. Toiminta
menneen kesän aikana on ollut vil-
kasta, mikä ilmenee KoroiSet-leh-
den sisällöstä.

Toukokuussa vietettiin Halisviik-
koa, joka oli suuri ponnistus alueen
asukkailta. Kaupunginosaviikot hoi-
ti yleistä tiedotusta, jotta asukkaat
saisivat informaatiota eri tapahtu-
mista.

Sillalla on kesän ajan liehunut alu-
een lippu, joka tuo alueen hyvin
esille tultaessa Halistensillan poh-
joispuolelle.

Turkuseura on muuttanut kulu-
van kesän aikana Sairashuoneen-

kadulta Vanhalle suurtorille, josta
Turkuseura on saanut uudet hyvät
tilat. Suurtorilla toimii myös Föri-
puoti ja kokoustilat.

Muutto oli valtava projekti. Kun
oltiin oltu 33 vuotta Sairashuoneen-
kadulla, niin tavaraa oli todella pal-
jon muutettavaksi.

Kaikki ovat tervetulleita tutus-
tumaan Turkuseuran uusiin tiloihin
kello 11.00 ja 17.00 välillä. Föri-
puodissa on paljon uutuustuotteita.

Turkuseura on myös solminut uu-
den sähkösopimuksen Turku Ener-
gia Oy:n kanssa 1.9.2016 alka-
en. Sopimukseen ovat oikeutettuja
kaikki Turkuseuran jäsenet sekä

kaupunginosaseurojen jäsenet eli
Kotiseutuyhdistys Halinen-Räntä-
mäki ry:n jäsenet.

Sopimuksessa sähkönhinta on
3,78€ KW ja perushinta on 2€ /
kk. Etuhinnan ehtona on paperi-
ton palvelu ja e-laskun tilaaminen.
Etu voidaan lunastaa ”Etu”-koodil-
la. Turku Energian sopimusasiakas
voi, jos on tällä hetkellä jatkuvassa
sopimussuhteessa Turku Energiaan,
siirtyä heti etuasiakkaaksi. Muuten
täytyy sanoa irti entinen sopimus.

Paljon tapahtuu ja hyvää syksyä
lehden lukijoille.

Tapio Jokinen
vastaava toimittaja

Aurajoki oli antelias onkikilpailijoille

Aurajoella järjestettiin jo perinteeksi muodostunut on-
kikilpailu toukokuun 21. päivänä. Kilpailussa oli neljä
sarjaa. Miesten sarjan voitto heltisi yli kahdentoista
kilon saaliilla.

Kilpailun järjesti Turun Kala ja Erä ry. Palkinnot lah-
joitti KoroiSet-lehden päätoimittaja Tapio Jokinen.

Nuoret:

I Turo Sunikka SUK	4 218 g
II Joona Lavonen PFT	989 g
III Erik Korpelainen TKE	425 g
IV Anton Pawli	7 g
V Erik Pawli yksi pääsi irti	0 g

Naiset:

I Leena Fagerström Kisko	4 603 g
II Tanja Merikanto NSUK	3 842 g
III Marjaana Pajunen Kisko	3 398 g

Miesveteraanit:

I Asko Korsman NSUK	6 596 g
II Erkki Turklin NSUK	6 248 g
III Harri Hietakangas Kiskon kk	4 518 g

Miehet:

I Kari Sunikka SUK, kilpailun suurin saalis ..	12 107 g
II Timo Turklin NSUK	10 232 g
III Jarmo Turklin NSUK	4 387 g

Teksti ja kuva: Pentti Levonen

Nuori kalamies osallistui toukokuiseen Aurajoen kalastus-
kilpaan.

tervehdys

Asuinalueet ovat tärkeitä!

Olen aloittanut innolla Turun kaupun-
gin konsernihallinnossa uudessa työs-
säni elokuun alussa ja haluaisin vähän
näin kaupungintyöntekijän näkökulmas-
ta kertoa, mitä työhöni kuuluu. Tehtä-
vänimekkeeni aluetyönkehittäjä kertoo
jo osittain, miten työpanokseni tulee
olemaan yhteistyötä asuinalueilla. Ja te
asukkaat tulette olemaan yhteistyökump-
paneitani!

Taustalla on kaupunginhallituksen iltä-
koulussa toukokuussa käsitelty aluetyötä
kehittävä niin kutsuttu ”Turun malli”.

Tavoitteena mallissa on kehittää kau-
pungin toimialojen välistä yhteistyö-
tä asuinalueiden asioiden edistämiseksi,
luoda järjestökumppanuussopimuksia ja
tehdä yritys- ja muuta sidosryhmäyhteis-
työtä asuinalueilla. Kokonaisuuden hal-
litsemiseksi kaupunkitasoinen ohjaus ja
kehittäminen työlle tapahtuu kaupungin
konsernihallinnon kautta.

Pitkiä ja hankalia sanoja... Mitä tämä
sitten käytännössä tarkoittaa?

Jokaiselle suuralueelle, kuten Num-
mi-Halinen, luodaan kaupungin työn-
tekijöistä koottu verkosto, joka ko-
koontuu säännöllisesti keskustelemaan
alueelta nousseista asioista ja suunnitte-
lee yhdessä asukkaille suunnattua vies-
tintää sekä alueella toteutettavia asioita
ja hankkeita.

Yhdistysten, järjestöjen ja seurojen
kanssa luodaan tavat tehdä säännöllises-
ti yhteistyötä sekä pyritään luomaan yh-
teisiä asioista alueen yritysten kanssa.
Tämän kaiken tavoitteena on saada ai-
kaiseksi elin- ja vetovoimaiset sekä viih-
tyisät asuinalueet.

Suuria haasteita! Turun mallin suurin
haaste on kuitenkin se, että te asukkaat
pysytte keskiössä. Yritetään siis yhdessä
tehdä parhaamme, jotta asuinalueenne
edelleen kehittyisi!

Odotan yhteistyötä kaikkien eri ver-
kostojen sekä asukkaiden kanssa. Se on
paras osa työtäni, omasta mielestäni.

Osan ihmisistä olen oppinut tunte-
maan edellisen työni EVIVA-toiminta-
ohjelman parissa. Erityisesti Halinen-
Räntämäki -seuran kannustava ilmapiiri
on auttanut myös minua työssäni eteen-
päin.

Kaupunginosaseuranne on omalla pa-
noksellaan ollut tekemässä työtä alueen
asukkaiden hyväksi ja on hieno esimerk-
ki siitä, miten voidaan luoda yhteisöl-
listä toimintaa, joihin kaikilla asukkail-
la on mahdollisuus osallistua. Hienoa,
jos löytäisitte itsenne toimimasta omassa
kaupunginosaseurassanne.

Toivon teille kaikille värikästä alku-
syksyä ja nähdään upeassa ympäristös-
sänne!

Katri Arnivaara
Aluetyönkehittäjä
Turun kaupunki
puh. 050 3012916

Johanna Anttonen

Luomuspajan perustajat Kerttu Eriksson (vas.) ja Eeva Kirstilä ohjaavat Luomuspajan erilaisia kursseja ja pajoja.

Luomuspajalla kädentaitoja ja maatilan rauhaa

Tuleviin kursseihin, pajiin ja tapahtumiin on mahdollista ilmoittautua nyt. Lisätietoa löytyy Luomuspajan nettisivuilta www.luomuspaja.fi.

”Luomuspaja” yrityksen nimenä antaa ymmärtää juuri sitä, mitä se on.

Turun Saramäessä Marttilan maatilan rauhassa, lampaiden vieressä, vanhaan navettaan remontoitu tila, johon sisään astuessa on pakko hetkeksi pysähtyä ja jäädä ihastelemaan. Sopivasti rosoisuutta, romantiikkaa ja kotoisuutta. Mukavat löhösohvat tyynyineen, pitkät pöydät kädentaitojen työstimiseen ja pieni

puoti kassojen vieressä.

Käsityöläisyys huokuu koko pajasta, esillä on valmiita käsitöitä ja ideoita. Välineet ja tarvikkeet innostavat kävijää kokeilemaan omaa osaamistaan.

Haaveesta tuli totta

Luomuspajan perustajat **Kerttu Eriksson** ja **Eeva Kirstilä** vahvistavat heti ensitapaamisella samaa innostavaa tunnelmaa, jota koko paikka henkii.

Ei ole ihme, että puoli-toista vuotta sitten perustettu Luomuspaja on kerännyt paljon kävijöitä ja hyvien kokemusten jälkeen monet ovat jääneet myös vakiokävijöiksi.

– Moni ensikertalainen on kolmen tunnin pajan jälkeen ihmetellyt, että joko se ilta meni. Kun pääsee vauhtiin, niin ei haluaisi lopettaa, Eriksson sanoo hymyillen.

Paljon on ehtinyt tapahtua siitä, kun yhteisestä yrityksestä vasta haaveiltiin syksyl-

lä kaksi vuotta sitten. Naiset olivat tuolloin vanhempainvapaalla, ja joulumyyjäisiin valmistautuessa heräsi ajatus Luomuspajan synnystä.

Rohkeat naiset eivät jättäneet haavetta pelkästään ajatusasteelle, vaan päättivät ryhtyä työstimään ideaa kädentaitopajasta.

Alan osaaminen oli jo valmiina, sillä Kerttu on koulutukseltaan ohjaustoiminnan artonomi ja voimauttavan valokuvauksen menetelmäohjaaja ja Eeva on restonomi ja elämysliikunnan ohjaaja.

Kun vielä sopivat tilat toiminnalle löytyivät, ei vauhtia enää hidastanut mikään. Jo puoli vuotta myöhemmin tuoreet yrittäjät kilistelivät uudessa pajassaan remontin keskellä.

– Työtunteja on tämän eteen todella tehty, mutta se meillä oli alusta asti tiedossa. Olemme onnellisia että tähän ryhdyimme, naiset toteavat.

Polttareita ja sadonkorjuuta

Kädentaitopajoja ja kursseja, lasten teemasyntymäpäiviä, virkistyspäiviä, polttareita ja erilaisia tapahtumia löytyy Luomuspajan tarjonnasta.

Syyskuun alun jälkeen juhlistetaan sadonkorjuun aikaa kun tiloissa järjestetään suuri

Sadonkorjuutapahtuma, jossa tarjolla on esimerkiksi elintarviketuotteita lähiseudulta ja erilaisia käsitöitä.

Lisäksi yrityksellä on Torinmäessä käytössään mökki, jonka ympäristössä onnistuu järjestää täyden palvelun polttarit tai vaikka yritysten työpäivät laavulla ja saunassa.

– Meille asiakaspalvelu on todella tärkeää. Olemme pieni yritys, joten pystymme muokkaamaan tarjoamiamme palveluja juuri asiakkaiden toiveiden mukaiseksi. Esimerkiksi kädentaitosyntäreillä on juhlat räätälöity pienen prinsessan, merirosvon tai intiaanin näköiseksi juhlijän toivomalla tavalla, Kirstilä sanoo.

Touhutorstait luvassa lapsille

Syksyllä on luvassa paljon uusia kursseja ja pajoja.

Yli 6-vuotiaille alkavat neljän kerran touhutorstait. Pienet kädentaitajat pääsevät muun muassa työskentelemään munankuorimosaiikin ja luonnonmateriaalien parissa.

Perinteitäkin alkaa tilalla jo olla tapahtumien muodossa.

– Joulumarkkinat marraskuun lopulla järjestetään jo kolmatta kertaa. Ja ennen joulua on tulossa avoimia pajoja monin eri tekniikoin, Kirstilä kertoo Luomuspajan loppuvuoden ohjelmasta.

Johanna Anttonen

Kerttu Eriksson

Lasten syntymäpäivät räätälöidään toiveiden mukaisesti.

Kerttu Eriksson

Luomuspajalla on mahdollisuus päästä kokeilemaan erilaisia tekniikoita. Kuvassa päällystetään ruukkuja mosaiikkitekniikalla.

Pirjo Ranti

maanantaina

Pirjo Ranti

TPS:n jalkapallokoulun harjoituksia ohjasi Mahmud Merdan. "TPS jalkapalloa nuorille"-iltoja jatkettiin maanantaisin aina juhannukseen saakka.

Halisten kaupunginosaviikolla ohjelmaa yötä päivää

Kokonainen viikko omistettiin Halisten kaupunginosan tapahtumille 16.–22. toukokuuta. Ohjelmaa oli kaiken ikäisille aamusta iltaan ja yölläkin. Halislaiset suunnittelivat ja toteuttivat tapahtumat itse ja osallistuivat niihin vilkkaasti.

Teksti: Pirjo Ranti ja Pertti Pussinen

Pirjo Ranti

Illan musiikista vastasi Moonshine Rockers -yhtye. Tarjolla oli myös yhteisvastuumakkaroita ja lettuja.

keskiviikkona

Pirjo Ranti

tiistaina

Illan pimetessä yölaulaja- ja lepakkoretkeläiset kuulivat lähes kymmenen eri lintulajin konsertin ja näkivät vesisiip-
pojen lentoa Vähäjoen uomassa. Retkeä veti biologi Emma Kosonen (vas.).

Pirjo Ranti

Taidetapahtumassa Halistenkoskella yleisö tutustui sekä kera-
miikka- että vesiväritöihin.

Pirjo Ranti

Nummen kirjastossa saatiin maistella Fatan, Sylän ja Havidan
tekemiä leipomuksia.

torstaina

HaliSiltä vietettiin perinteiseen tapaan kirpputorein ja monipuolisin ohjelmin. Nuoret taiteilijat tekivät jälleen runsaasti taidokkaita teoksia lasten piirustuskilpailuun. Tapio Jokinen ja Pirjo Ranti julkistivat kilpailun tulokset.

Sirkus-Unionin opastuksella nuoret tutustuivat innokkaasti sirkustemppeihin. Yleisöä viihdyttivät Jukepoika ja Riku Sjöroos. Liikuntavirasto, SPR ja monet muut yhteisöt olivat mukana rakentamassa illan ohjelmaa. Päävastuun järjestelyistä kantoi Kotiseutuyhdistys Halinen-Räntämäellä.

perjantaina

Maarian seurakunta halusi elvyttää vanhan kylvönsiunausperinteen. Maarian kirkon läheisyydessä rap-sipellolla Heikki Ranti pikku avustajineen (kuvassa) kylvi siemeniä. Pastori Mikko Laurén siunasi kylvön ja rukoili siunausta kasvulle alueen pelloille ja puutarhoihin. Kanttori Ulla Vuolan johdolla laulettiin kesäisiä virsiä. Pirjo Ranti oli järjestänyt tilaisuuden tarjoilun.

Maarian pappilassa ja pihapiirissä oli hyörinää Mä taimi olen sun tarhassa -tapahtumassa. Tuuli Kastemaa ja Mika Ketola hoitivat taimien myyntiä. Toisaalla Pertti Pussinen kertoi pappilan historiasta.

sunnuntaina

Ravattulan Ristimäen kirkonraunioilla toimittivat Turun ortodoksisen seurakunnan kirkkoherra Isä Ion Durac (kuvassa vas.), emerituskirkkoherra Martti Hirvonen ja Turun katolisen seurakunnan edustajana Jouni Leinonen ekumeenisen rukouspalveluksen. Arkeologi Juha Ruohonen kertoi kesän aikana alueella tehtävistä kaivauksista. Etualalla on pienoismalli, jossa on hahmoteltu Ristimäen kirkkoa 1100-luvulla.

lauantaina

Emeritusprofessori Petter Portin kertoi Maarian kirkkoherrasta, luonnontieteilijä Pehr Kalmista. Kalmin syntymästä on tänä vuonna kulunut 300 vuotta.

Makkarat ja raparperisima tekivät kauppansa, ja lapsille riitti leikkejä ja puuhaa. Emäntänä valkoisessa essussaan toimi Anita Pussinen.

Halisissa vauhti jatkui, kun vanhalla sillalla järjestettiin tanssit 27. päivänä toukokuuta.

Maarian Myllyojalla Tapahtuu

c/o Marja-Liisa Haapa-aho
Paimalantie 374, 20460 TURKU
ks. www.ruusuporttiin.fi
Tilaisuudet järjestää Ruusuportti ry
Tervetuloa

PALVELEMME VUODEN JOKAISENA PÄIVÄNÄ!

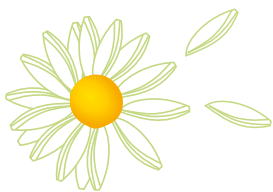
ARK. 8.30-21.00, LA 10.00-18.00,
SU ja PYHÄPÄIVÄNÄ 12.00-18.00

APTEEKKI

NUMMENMÄEN APTEEKKI

Hämeentie 24, 20540 Turku puh. (02) 2764 740
Tyksin T-sairaala vastapäätä
www.nummenmaenapteekki.fi

Sujuvaa apteekkipalvelua
matkasi varrella

Raunistulan Apteekki

Meille on helppo tulla!

Ilmaiset parkkipaikat oven vieressä

Invapaikka, pyörätuoliluiska ja
automaattiovet

Avoimna: arkisin 9-19 ja lauantaisin 9-15

Autistenkatu 1, Turku (Satakunnantien varrella)
p. 02 231 7728 | www.raunistulanapteekki.fi

DESIGNRAUTAKAUPPA
SAROKAS
1936-2016
JO 80 VUOTTA

Polttolaitoksenkatu 17 | 20380 Turku | 02 2752 050 | Ma-Pe 8-18 La 9-14

WWW.SAROKAS.FI

Juhlahetkeen osallistui runsas yleisö. Tapahtuman juontaja Mika Ketola kertoi, että Koroisten tilaisuuden kehittivät aikoinaan yhdessä pastori Mikko Laurén ja silloinen Turun Museokeskuksen johtaja Juhani Kostet. Ajankohdaksi he valitsivat Marian päivän. Kumpikin perinteen käynnistäjä oli juhlapäivän puhujana.

Kesähartauksia Koroisten ristillä jo kaksi vuosikymmentä

Koroisten kesähartaus on muodostunut Marian päivän perinteeksi.
Tänä vuonna tapahtuma vietti 20-vuotispäiviään.

Teksti ja kuvat: Tytti Issakainen

Museoviraston johtaja Juhani Kostet valotti puheessaan Koroisten piispankirkon 800 vuoden takaista historiaa. Hän muistutti myös Neitsyt Marian nimen yhteydestä piispankirkkoon. Jo Nousiaisten kirkosta puhuttiin Pyhän Marian kirkkona. Kun piispankirkko siirrettiin Koroisiin, se pyhitettiin Marialle. Koroisten kirkon jälkeen Tuomio-kirkko Unikankareella sai suojeluspyhimykseen Neitsyt Marian.

Kullannuppu-hevonenkin ilahdutti juhlayleisöä mukana olollaan.

Paimalan kouluun kokoontui runsaslukuinen entisten oppilaiden joukko. Ensimmäisenä saapui Mauri Muunoja huippukuntoisella vuoden 1930-mallilla Chevroletillaan.

Saramäen Marttilassa Luomuspajan pihapeli-illassa pääsi myös ruokkimaan lampaista. Luomuspajan toiminnasta kerrotaan enemmän tämän lehden sivulla 3.

Myllyojan syyskonsertissa esiintyivät alttoviulisti Oleg Larionov (vas), sopraano Julia Kovrigina-Famba Pietarin Mariinsky-oopperateatterista, pianisti Maria Kamchilina-Larionova, viulisti Maxim Larionov ja nuori laulaja Georgy Leikin. Larionovit ovat tunnettuja huippumuusikkoja, jotka ovat vierailleet Myllyojalla useita kertoja. Virtuoosimaisen loistava sopraano ja hänen etevä laulajapoikansa esiintyvät nyt ensimmäistä kertaa Myllyojalla.

Mies ja kitara: näyttelijä, laulaja Petri Rajala hurmasi yleisönsä Myllyojan konsertissaan. Luvassa on vielä talvella Rajalan esittämänä Vysotskin sävellettyjä runoja.

Maaria nautti kaupunginosaviikon runsaudesta

Elokuinen Maarian kaupunginosaviikko tarjosi täyteläisen kattauksen kulttuuria ja viihdettä, historiaa ja leikkejä, koulumuisteloita ja uusia koulurakennussuunnitelmia.

Maarian kaupunginosaviikkoa vietettiin 22.–28. elokuuta, mutta varaslähtö otettiin elokuun alussa Paimalan vanhan koulun oppilaiden tavatessa toisiinsa.

Saramäen Marttilassa leikittiin vanhoihin ja uusiin tavoin fresbeegolfista mölkkyyn. Paimalan Myllyojalla konsertoitiin ja koottiin paikallishistoriaa kesäteatteriesitystä varten. Jäkärälässä kaikui karaoke ja tehtiin kulttuurikävelyjä vuosituhansia sitten asutuilla

paikoilla. Yli-Maariassa tutustuttiin tulevan koulun sijaintiin ja lasten koulureitteihin. Ja paljon muuta.

Viikon vietto venytettiin vielä syyskuun puolelle, jolloin Linnateatteri vieraili Moisio koululla esittämässä Herra Hakkarainen harrastaa -lastennäytelmän.

Teksti ja kuvat: Päivi Eskola

Juha Mörönen

Tulevan, kovasti odotetun Yli-Maarian koulun paikka on vielä luonnontilaisena. Toimialajohtaja Timo Jalonen selosti koulun suunnitelmaa kiinnostuneitten joukolle. Samalla tutkittiin oppilaiden kulkumahdollisuuksia opinahjoonsa.

Maarian kesäteatteri keräsi muistitietoa Eskola-Rantalan sukutrilogian kolmanteen osaan. Maariassa on ollut meuhkaita tapahtumia ja värikkäitä persoonallisuuksia – vieläkin varmaan...

Maarian uudessa Olivia Pizzeriassa vietettiin riemukas karaokeilta. Kuvassa yrittäjä Mehmet Guner (vas.), viehättävä laulajaduo sekä karaokeillan vetäjä, Voice of Finlandin esiintynyt Juhani Vahto.

HUIPPUTARJOUKSIA!

www.rinta-jouppi.com

ja

www.auto.fi

yli
2500
vaihto-
autoa

yli
350
matkailu-
ajoneuvoa

Kaikista voit tehdä kaupat myös meillä. Tervetuloa!

TURKU, Piiskakuja 10
puh. 020 777 2430

Netissä yli 2500 ajoneuvoa:
www.rinta-jouppi.com
tai www.auto.fi

AVOINNA
MA–PE 9–18, LA 10–15

Rinta-Joupin Autoliike

Puhelun hinta 0207-alk. numeron lankapuhelim. 8,28 snt/puhelu + 7 snt/min (alv 23%), matkapuhelim. 8,28 snt/puhelu + 17 snt/min (alv 23%)

Jari Mannevuon Lassila & Tikanojalta: Jätteestä yhä enemmän raaka-ainetta – kuljetuskuvioihin uusia ratkaisuja

L&T Oyj:n ympäristöpalveluiden yksikön päättiikkö Jari Mannevuon esittelee Lassila & Tikanojan Vaskikadun maisemaan tulevia muutoksia. Alueelle nousee myös uusi vaarallisten aineiden terminaal, joka valmistuu myös ensi vuonna.

Tulevaisuuden jätehuollon kehittäminen ja siihen liittyvä kiertotalous ovat kasvamassa kunnon bisnekseksi ja työllistäjäksi.

Uusia harppauksia on luvassa biojätteen ja nyt viimeksi muovin hyödyntämisessä. Lassila & Tikanojan keskus Turun Vaskikadulla heijastaa hyvin ajan rientoa jätekuvioidissa. Yksikön päättiikkö **Jari Mannevuon** uskoo selvään eteenpäin menoon.

Biopussista se alkaa

– Biojätekuviot uusiutuivat vuoden vaihteessa, ja se on minusta lähtenyt nyt pikkuhiljaa hyvin käymään Turun suunnassa. Ihan selkeästi määrät ovat lisääntyneet, eli ihmiset ovat oppineet biojätteen lajittelun. Se oli alkuun huonolaatuista, oli polttokelpoistakin seassa, mutta nyt en ole kuullut kuljettajilta enkä muiltakaan palautetta, että biojäte olisi huonoa, tiivistää Jari Mannevuon.

Biojätteen erottelua on pyritty auttamaan alkuun neuvomalla,

miten sanomalehdestä askarrellaan jättepussi. Hyvä neuvo, mutta kaikki eivät ole sanomalehden kanssa jätettä heti valmiita käärimään, käsittelemään ja kuljettamaan...

L&T:llä on myös vaihtoehto: postilaatikkoon vähän suurempi teline, josta lajitte-
lija saa biopusseja.

– Vuodenvaihteessa oli markkinakampanja – kyllä sitä biopussia aika moneen paikkaan tulikin jo. Totta kai sitä edelleen markkinoidaan, eli samalla kun taloyhtiön asukas vie biojätteensä biojäteastiaan, hän voi ottaa paikalta uuden hajoavan mutta kestävän pussin käyttöön.

Multaa ja biokaasua

Jari Mannevuon arvelee, että ne pientalot, jotka erottelevat biojätteen muusta jätteestä, haluavat myös kompostoida hyötyjätteen.

– Heillä lajittelu varmasti

onnistuu, koska se on jo vaatinut jätteen kompostointiin tarvittavan investoinnin. Siinä on oma intressinsä aina: tekevät itselleen multaa.

– Kerrostaloissa biojätteen erottelu on pakollinen yli kaksikymmentä asuntoa sisältävissä osakeyhtiöissä. Kyllä on pikkuhiljaa ruvettu saamaan aika hyvät biojättemäärät. Uskon, että laajentaminen vieläkin onnistuu, en ole kuullut huonoakaan palautetta biojätteen keräilystä, ennustaa Mannevuon.

– On tosi hienoa saada biojäte pois polttokelpoisesta. Uuden ajattelutapaan tullaan, kun halutaan biojätettä tehokkaampana kiertoon, sillä onhan biojäte asukkaalle edullisempaa poiskorjattavaakin kuin polttokelpoinen. Turun seudun biojätteestä tehdään tulevaisuudessa biokaasua.

Jari Mannevuon muistuttaa, että biokaasun tuotanto on kehittyvä ala, joka auttaa hajauttamaan energiantuotannon lähelle kulutuspaikkoja. Biokaasusta tehdään sähkö- ja lämpöenergiaa. Puhdistettuna biokaasua voidaan käyttää myös liikennepolttoaineena. Myös ilmastovaikutukset ovat positiivisia. Metaani ja hiilidioksidi saadaan hyötykäyttöön sen sijaan, että ne lämmittäisivät ilmastoa.

Siskon arki oiva malli

Käytännön biojätteen keruusta sopii malliksi vaikkapa Jari Mannevuon siskon perheen arki muuta Suomesta: he kuorivat perunat ja muut vihannekset suoraan sanomalehden päälle, lyttävät sen kääreksi ja vievät pussin saman tien biojäteastiaan. Eli sanomalehti on

oivaa biohajoavaa tavaraa...

– Ei se ole vaikeaa, mutta se vaatii uuden tavan, käytännön aloittamisen. Kyllähän muualla Suomessa on ollut jo kauan käytäntöä tämä biojätteen keräys. Turussa on kaikki muu kierrätys ollut aika lailla ensiluokkaista. Turku on siis monessa kierrätyskuviossa edelläkävijä, eikä biojätteen hyödyntäminen voi olla täällä ongelma. Kyllä se opitaan nopeasti, arvioi Mannevuon.

Pakkausmuovit järkevään käyttöön

– Meillä on kerätty pakkausmuovia omakotitalojen nelilokeroisiin säiliöihin jo pian kymmenen vuotta. Omakotitaloihmiset ovat olleet todella innoissaan muovinkeräyksestä. Lähinnä on saatu reklamaatioita siitä, että pakkausmuovin keruustasia on liian pieni, Jari Mannevuon kertoo.

– En näe mitään estettä sille, etteivätkö myös taloyhtiöiden ihmiset olisi jatkossa yhtä aktiivisia pakkausmuovin keräämisessä. Muoviahhan tulee ihmisille melkein päälle kaatumisen lailla volyymissä, joskaan ei kiloissa: on viilipurkkia, jugurttipurkkia, einespurkkeja, pesuaine- astioita...

– Tämän kaiken keruu on laajenemassa kiinteistöihin. Kiinteistökohtaisella keräyksellä on muovintuottajien siunaus. Tämän avulla he pyrkivät pääsemään kohti annettua talteenottoa.

– Muovissa ei ole lainkaan asiakkaalle jätteen käsittelymaksua. Siinä on vain keräilymaksu, huomauttaa Mannevuon.

– Nyt muovin talteenottoa ruvetaan toden teolla harjoittamaan. Mukana on muutama

Omakotitalojen muovin talteenottoa on kritisoitu nelilokerossa liian pieneksi. Lokerikon äärellä Jari Mannevuon.

iso isännöitsijätoimisto ja huolto-
tohtori.

Tällä hetkellä selvitetään pakkausmuovin keruun logistiikkakustannuksia sekä keräilyvälineiden ja kaluston mahdollisuuksia. Samoin toimitusta Riihimäelle, jossa sijaitsee muovipakkausten jalostuslaitos.

Mitä uudistuksia Turun Vaskikadulle?

– Nyt ollaan tekemässä L & T:n toimistolaajennukseen uudet sosiaalitalat. Siivouksen sekä kiinteistötekniikan ja kiinteistöpuolen ihmiset ovat tulleet tänne Vaskikadun puolelle. Sosiaalitalat eivät riitä millään näille kaikille työntekijöille, joten tulossa on aika mittava investointi sosiaalitaloihin eli puhtaata ja likaisia puolia erikseen. Myös vaarallisten jätteille on tulossa uusi vastaanottoterminaal, sanoo Jari Mannevuon.

Visioita on vielä paljon.

Riippuu paljon muun muassa kuljetusjärjestelmien tulevaisuuden ratkaisuista.

Nyt on käytössä kaksi järjestelmää: Turusta itään – mukana ovat Turku ja Salo – toimii kiinteistöhaltijan järjestämä jätteenkuljetus. Län-
sipuolella, Raisio mukaan luettuna, asia hoidetaan kuntajärjestelmällä kuntien jätehuolto-
tohtoripainotteisesti.

Uusista jätteenkuljetuksen kuvioista oli jo alustava päätös. KHO ei kuitenkaan hyväksynyt sitä. Kuljetusjärjestelmää pohditaan loppuvuonna ja päätöstä kuumasta perunasta odotellaan ensi vuoden alussa.

Oma lukunsa on myös perusmaksukysymys. Ja se mitkä seikat lopulta ohjaavat jätteen kierrätystä tehokkaampaan suuntaan. Sekä myös miten saadaan kiertotalouteen tuloksellista työtä.

Teksti: Jussi Nurmi
Kuvat: Timo Leinonen

Biopussi – siisti juttu

Kotitalouksien jätteistä on biojätettä peräti kolmannes. Biojäte on tärkeää lajitella erikseen, sillä kaatopaikalle joutuessaan se mätänee ja tuottaa metaania, erittäin haitallista kasvihuonekaasua.

Kiitettävän monessa taloyhtiössä biojätteet kerätään erikseen ruskeaan keräysastiaan, josta jäte toimitetaan käsittelylaitokselle hyödynnettäväksi polttoaineena tai energiantuotannossa.

Lassila & Tikanoja on kehittänyt entistä helpomman ja siistimmän tavan kerätä biojätteitä: paperisen biojättepussin. Pussi on toisaalta jätettä kestävä ”astia”, toisaalta se hajoaa aikanaan käsittelyvaiheessa.

L&T:n kuljettajat toimittavat tilaajalle biopusseja jätetuoneessa olevaan telineeseen tai pihalla olevaan säilytyslaatikkoon. Sieltä asukas voi poimia uuden pussin vietyään täyden pussin jätteen.

L&T:n kuljettajat jakavat asiakkaille biopusseja säännöllisten tyhjennyspalvelujen yhteydessä.

Asiasta lisää:

010 636 7000 (yritykset)
010 636 5000 (yksityiset)
Sähköinen asiointi:
www.lassila-tikanoja.fi/asioi

Muovipakkausten keruu on laajenemassa omakotitaloista taloyhtiöihin. Jari Mannevuon uskoo Riihimäelle toimitettavan muovipakkausjätteen määrän hyödyntämisen roimaan kasvuun.

Juhannusohjelma tarjosi yhteistä iloa.

Oli juhla ja juhannusilta

Juhlamieli oli sekä hilpeä että korkealla Maarian pappilan juhannuksenvietossa. Keskikesän valoisa tapahtuma veti Maarian kirkon ja pappilan pihan täyteen juhlijoita.

Juhlallisuudet alkoivat lipunnostolla pappilan pihassa. Sen jälkeen Maarian kirkon täyttänyt väki lauloi täysin sydämin Kansanlaulukirkon lauluja hanuristi **Merja Forsmanin** ja viulisti **Juhani Forsmanin** säestyksellä. Sävelmät olivat tuttuja kansanlauluista, joihin **Anna-Mari Kaskinen** oli laatinut uudet sanat. Jumalanpalveluksen toimittivat kirkkoherra **Katri Rinne** ja pastori **Nils Spoof**.

Pappilan pihalla ohjelma jatkui yhteislau-
luin, iloisin esityksin ja tietysti juhannus-

kahvein. Ohjelmasta vastasivat pastori **Liisa Kuusela** ja kanttori **Mikko Salakari**.

Pappilan juhannus on kaksikymmenvuotinen perinne, joka on Turun seurakuntien yhteinen tapahtuma. Maarian seurakunta on aina toinen järjestäjä. Tänä vuonna järjestäjäkumppanina oli Martinseurakunta.

Teksti: Tytti Issakainen
Kuvat: Henri Kirkanen

Lauri Lehtisen (vas.) ja Jaakko Erolan grillaamat juhannusmakkarat kävivät kaupaksi Yhteisvastuun hyväksi.

Juhannuskahvi ja leivonnainen maistuivat.

Linnavuoren yö oli valoa täynnä

Elokuun viimeisenä lauantaina hyvästeltiin mennyt kesä ja sytytettiin eri puolilla Itämeren rannikkoa muinaistulia, niin myös Liedon Vanhalinnassa. Museokartanon pihapiirissä ja Linnavuoren laella musisoitiin, nähtiin akrobatiaa ja koettiin elämyksiä menneitten sukupolvien elämäntavoista.

Aurajoen opastuskeskuksesta järjestettiin jälleen myös tunnelmallinen yömelonta Halistenkoskelta Vanhaanlinnaan.

Kuvat: Timo Leinonen

Tervetuloa apteekkiasioille
**Tampereentien
apteekkiin.**

Palvelemme Tampereentien
Prisman yhteydessä.

Meiltä **S-Etukortilla bonusta**
vapaankaupan tuotteista.

Tie terveyteesi

APTEEKKI
Tampereentie

Palvelemme ark 9–20 ja la 9–17

Vanha Tampereentie 108, Turku • puh. 02 238 1457
www.apteekkitampereentie.fi

TERVETULOAA
TÄYDEN PALVELUN
KOTIMAISELLE
KATSASTUSASEMALLE

Kaikkien ajoneuvojen
katsastukset, rekisteröinnit
ja vakuutukset meiltä vaivattomasti.
Myös venerekisteröinnit.

Palvelemme ma - pe klo 8-17

WP-Katsastus Oy
Tuulissuontie 34, Lieto • puh. (02) 436 4300
www.wp-katsastus.fi

Hyvinvointia
rakentamassa

ORION

MONIPUOLINEN LAATUVALIKOIMA

PIKKUHERKUISTA REILUIHIN RUOKA-ANNOKSIIN!

• VEIKKAUS

• OLUTTA MUKAAN JOKA PÄIVÄ
• MYÖS KALASTUSLUVAT MEILTÄ!

TERVETULOAA!

Aukioloajat: ma–pe 8–21, la 12–20, su 12–20

GRILLI JA ELINTARVIKEKIOSKI
HALISTUPA
Emmauksenkatu 1, p. 02 253 9564

Tytti Issakainen

Koroisten tilan historia ulottuu 1200-luvulle, josta lähtien se vuosisatoja oli piispan palkkatila. Koroisten suku on vuokrannut ja asuttanut tilaa kuuden sukupolven ajan. Tilan viimeisin asukas, puutarhuri Ulla Laine, muutti talosta siirryttyään eläkkeelle 2004. Nykyisin perinteikkäässä talossa toimii Elävän Kulttuurin Koroinen -niminen yhdistys.

Koroisten-suvun historia juontaa Kylämäelle

Koroisten historiallista piispantilaa lähes kaksi vuosisataa asuttaneen Koroisten-suvun tunnettu historia alkaakin toiselta puolelta jokea, Kuralan Kylämäeltä.

Kylämän museoalueella oleva Vähä-Kohmon tila kuului Koroisten-suvun esi-isille jo vuodesta 1662 alkaen. Sieltä piispantilan ensimmäinen vuokraaja **Heikki Jaa-**

konpoika muutti Koroisiin. Hänet valittiin piispantilan vuokraajaksi, kun Suomen ensimmäinen arkkipiispa, **Jakob Tengström** antoi hänelle henkilökohtaisen takuukirjan.

Suku kokoontuu historiallisilla paikoilla

Koroisten-suvun varhaisen historian on selvittänyt **Kari Lavaste**, joka selosti sen vaiheita Kuralan Kylämäellä keväällä pidetyssä sukuneuvoston kokouksessa. Sukuneuvoston puheenjohtajana toimii **Johannes Koroma**.

Kokouksessa päätettiin järjestää suuri sukkokous Kuralan Kylämäellä vuoden 2017 keväällä. Edellinen sukkokous pidettiin Koroisten tilalla ja Maarian pappilassa vuonna 2011.

Piispantilan vuokraajaksi

Toimiessaan Piikkiön rovastina, arkkipiispa Tengström oli 1790 vihkinyt Heikki Jaakonpojan ja **Anna Jaakontyttären** avioliittoon. Kun Koroisten piispantilan vuokraajaa 1819 valittiin, arkkipiispan henkilökohtainen takuukirja ratkaisi valinnan. Heikki

Jaakonpojan tytär **Liisa** oli jo ennen heitä ehtinyt pestautua piiaaksi Koroisten tilalle.

Piispanistuin ja -tila oli vuonna 1229 siirretty sivuun jääneestä Nousiaisista Koroisiin, ja Koroisten tila määriteltiin kruunun säteritilaksi ja samalla piispan palkkatilaksi. Säteritilan vuokra maksettiin valtiolle, jolloin sen verotus oli kevennettyä. Tilan tuotto käytettiin piispan palkan maksuun.

Koroisten tila oli yhden manttaalin tila, jolla alun perin tarkoitettiin peltoalaa, jonka yksi mies kykenee kylvämään auralla. Sitten tilan pinta-alaksi mitattiin hieman yli 100 hehtaaria. Nykyinen päärakennus on yli 100 vuoden ikäinen.

Koroisten tila oli sukumme hallussa kuuden sukupolven ajan, 185 vuotta, vuoteen 2004 saakka. Neljästi oikeudet peri tytär, joka osoittaa suvussa vahvojen naisten merkityksen. Viimeisin vuokraaja oli **Ulla Laine**.

Kauppapaikkojen keskukset

Koroisista hallittiin Turkua ennen Tuomiokirkon rakentamista. Museoviraston pääjohtaja **Juhani Kostet** muistuttaa, että yhdessä Kuralan Kylämän kanssa se oli Tu-

run asutuksen ja merkityksen alkulähde. Kun kauppalaivat eivät päässeet ohi Halisten kosken, kaupankäynti keskitettiin Koroisten niemelle, joka oli Turun ja koko Suomen varhaisin kirkon ja maallisen vallan hallintokeskus.

Ennen vuotta 1662 Kuralan Vähä-Kohmon tila oli ollut autiona vuosikaudet. 1600-luvulla Suomen ilmasto oli hyvin kylmä, jolloin toistuvat katovuodet ja jatkuvan sotien vuoksi tapahtunut raskas verotus tyhjensivät monet tilat.

Aurajoki yhdisti sekä Koroisten tilan että Kylämän, jotka olivat vuosisatoja sitten Turun seudun vanhimpia asuin- ja kauppapaikkoja. Jo 660-luvulla parhaiden vesiteiden varrella ja Härkätien läheisyydessä oleva Kuralan kylä kehittyi Turun seudun ensimmäiseksi kauppapaikaksi.

Vasta maan kohoamisen seurauksena syntynyt Halisten koski katkaisi liikenteen Aurajoella, jolloin Kuralan sijaan tärkeimmäksi kauppapaikaksi muodostui Koroisten niemi. Sieltä kaupankäynti siirtyi Tuomiokirkon paikoille 1200-luvulla.

Teksti: Johannes Koroma

Timo Leinonen

Muhis Azizi (vas.) Rabar Sorani ja Khalid Salimi ovat iloisia siitä, että Halisiin saadaan nuorisotila. Entinen Gregorius-ravintola kokee syksyn aikana muodonmuutoksen. Azizi on perehtynyt alueen nuorisotyöhön ja tehnyt opinnäyttötyönsä juuri Halisten nuorisotilasta. Sorani ja Salimi ovat kotoisin Halisista.

Uusi nuorisotila Halisiin

Turussa Halisten alueella on jo jonkin aikaa koettu kasvavaa tarvetta omalle nuorisotilalle. Sopiva paikka on nyt löytynyt!

5.7.2016 kaupunki julkaisi tiedotteen, jossa kerrottiin Halisiin löytyneen uusi nuorisotila, joka muutostöiden jälkeen tulee aukeamaan vuodenvaihteen aikoihin.

Tila sijaitsee aivan Halistenkosken tuntumassa, Gregorius IX:n tie 8:n liikekeskuksessa. Tuleva nuorisotila on ennen toiminut pubina, ja tila remontoitaa nuorisolle sopivaksi.

Uudesta tilasta tulee löytymään ainakin avaraa monitoimitilaa, kokkailumahdollisuus ja oma huoneensa työille.

QuHa toimii Nummi-Halisissa

Nuorisotilan toimintaa pyörittävät Suomen Punaisen Ristin Varsinais-Suomen piiri ja Turun kaupunki tiiviissä yhteistyössä. Toiminta on suunnattu ensisijaisesti Nummi-Halisten alueen nuorille.

Jo nyt alueella tehdään nuorisotyötä. QuHa-nimellä kulkeva nuorisotoiminta pyörii kahden nuorisohjaajan, Anu Leppäsen ja Johanna Staufferin vetämänä.

Yhdessä nuorisohjaajien kanssa toimintaa ideoivat ja ohjaavat SPR:n vapaaehtoiset. Vaihtelevasti mukana saattaa olla myös opiskelijoita.

Uusia tiloja odoteltaessa nuorten kanssa toimintaa jatketaan Q-vuoren nuorisotalolla ja Halisissa Kardinaalinkatu 3P:n kerhotilassa.

Nuorisotyöllä on Q-vuorella pitkä perinteet, Halisissa työtä on QuHa:n toimesta tehty nyt vajaan vuoden verran.

QuHa on läsnä myös alueen kouluissa, erityisesti Nummenpakan koulun Auran yksikössä, missä nuorille on tarjolla nuorisohjaajien koulupäivystys viikoittain. Nuorille uutinen uudesta tilasta on odotettu ja mieluista.

Nuoret mukana suunnittelussa

Alueen nuorisotyössä pyritään korostamaan nuorten omaa osallisuutta. Nuoret halutaan mukaan alusta asti, he pääsevät mukaan sekä suunnittelemaan että toteuttamaan. Tämä toimintamalli huomioi

Lisätietoa QuHan toiminnasta ja uuden nuorisotilan etene- misestä löydät QuHa:n blogista: nummihalistennuoret@wordpress.com tai Quhan facebookista: Q-vuoren ja Halisten nuorisotoiminta sekä instagramista käyttäjänimellä [quhan_nuoret](https://www.instagram.com/quhan_nuoret).

daan myös uuden tilan suunnittelussa.

Nuorisotilan toivotaan muodostuvan paikaksi, johon jokainen voi tulla omana itsenään. Paikaksi, jossa kantasuomalaiset ja maahanmuuttajataustaiset voivat tavata toisiaan, harrastaa ja järjestää toimintaa.

Vaikka kyseessä on nuorisotila, ei se rakennuksena suinkaan ole yksinomaan ja pelkästään nuorille varattu, vaan alueella toimivat järjestöt ja muut toimijat voivat myös järjestää tilassa toimintaa ja vuokrata käyttövuoroja elävöittääkseen alueen vapaa-ajan toiminnan mahdollisuuksia entisestään.

Muhis Azizi
Nuorisolautakunnan pj.,
MONIKU-neuvoston pj.,
Kaupunginvaltuutettu
puh. 0409616769

Jätekeskuksissa vastaanotetaan tänä vuonna maksutta myös kodin poistotekstiilejä!

TERVETULOA TOPINOJALLE!

Topinojan jätekeskus vastaanottaa siivouksen ja remontoinnin jätteitä joka arkipäivä, sekä syys- ja loka-kuussa kuukauden viimeisenä lauantaina.
Tervetuloa asioimaan!

Sähkölaitteet, vaarallisten jätteiden pienerät*, metalliromu, pienet puhtaat maa-kuormat sekä risut ja yksittäiset kannot vastaanotetaan kotitalouksilta maksutta. Myös kodin poistotekstiilit vastaanotetaan tänä vuonna maksutta. Muiden jätteiden hinnastot ja lajitteluohjeet osoitteessa www.lsjh.fi.

* max 50 kiloa tai litraa

Topinojan jätekeskus

Pitkäsaarenkatu 7, Turku. Avoinna arkisin klo 6.30–21.00 sekä huhti-lokakuussa joka kuukauden viimeinen arkilauantai klo 10–15.

Apua oman kodin jätehuoltoon!

Lounais-Suomen Jätehuolto tarjoaa maksuttomia jäteoppaita lajittelua tai kompostointia helpottamaan. Ota yhteyttä niin kerromme lisää!

**LOUNAIS-SUOMEN
JÄTEHUOLTO**
www.lsjh.fi • 0200 47470

Innostu TKO?

– www.turunkristillinenopisto.fi –

**Lapsi- ja perhetyön
perustutkinto**

**Viittomakielisen ohjauksen
perustutkinto**

**Koulunkäynnin ja aamu-
ja iltapäivätoiminnan
ohjauksen ammattitutkinto
sekä monimuotokoulutus**

Kauppatieteet

**Psykologia ja
kasvatustiede**

Oikeustiede

**Lääketieteelliseen
suuntaavat opinnot**

**Kommunikaation
monimuotoisuus**

**Perusopetus
ja 10-luokka**

Turun kristillinen opisto | Lustokatu 7, 20380 Turku
puh. 02 4123 500 | info@tk-opisto.fi

RAKENNUSLEVYJÄ vuodesta 1970

**Luotettavaa ja hyvää palvelua,
nopeasti ja ammattitaidolla**

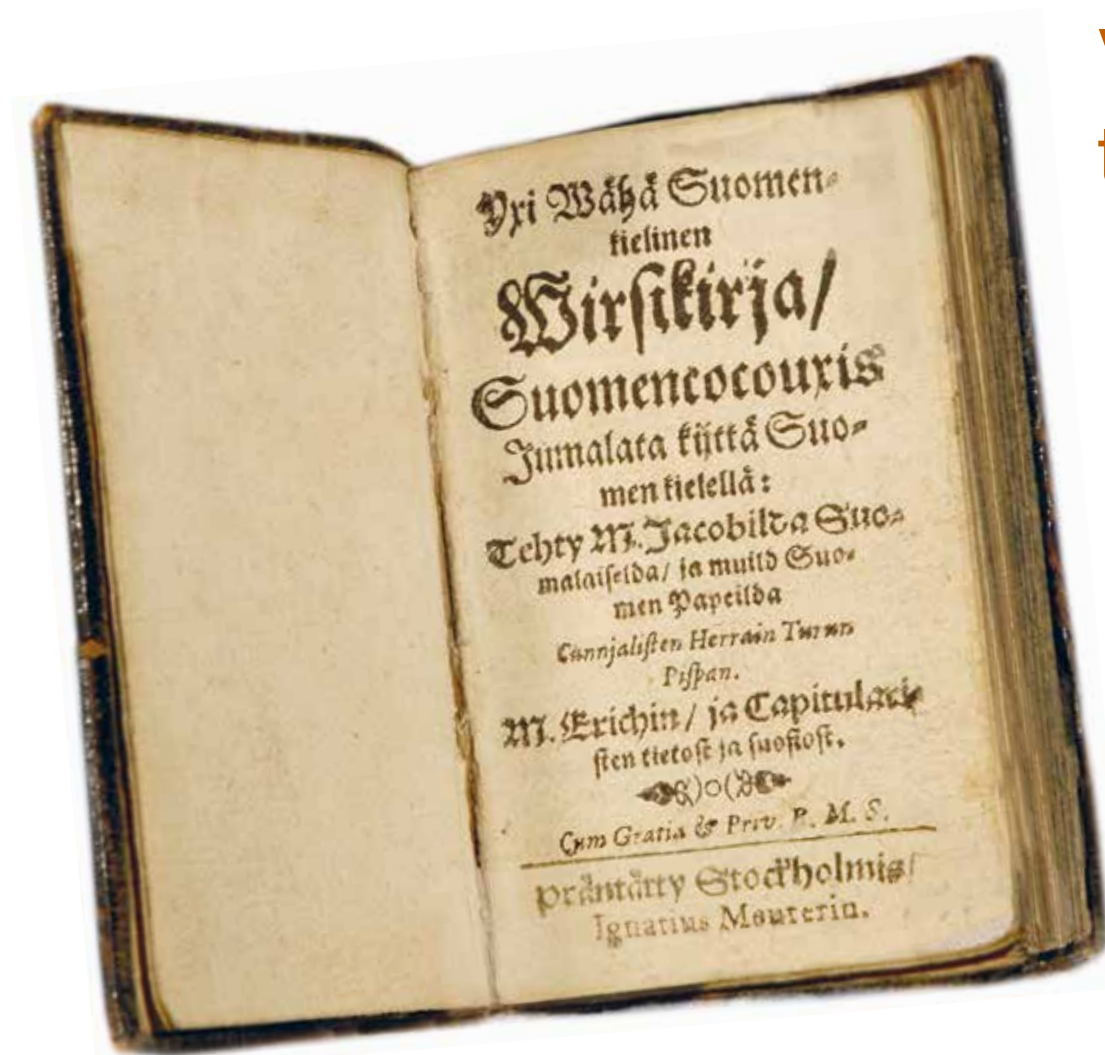
LEVY-JAATI OY

**Sahaus-
palvelu**

Autokatu 2, Turku puh. 253 9200
email: info@levy-jaati.fi

Avoinna ark. 8–17

Jaakko Finnon *Yxi Wähä Suomenkielinen Wirsikirja* ilmestyi todennäköisesti vuonna 1583.

Vuonna 2017 Maariassa tutkitaan juuria ja ytimiä

Kaikkiällä Suomessa vietetään reformaation – suomalaisittain uskonpuhdistuksen – merkkivuotta vuonna 2017. Valtakunnalliset päätapahtumat toteutetaan Turussa. Maarian seurakunta on aktiivisesti mukana.

500 vuotta sitten saksalainen **Martti Luther** naulasi aneita vastustaneet teesinsä Wittenbergin linnankirkon oveen. Tästä käynnistyi uudistusliike, jonka seurauksena silloisen Ruotsin valtakunnan kirkosta tuli luterilainen.

Turku oli aikoinaan suomalaisen reformaation keskus. Kaupunki ja Turun seurakunnat valmistelevat parhaillaan merkkivuoden valtakunnallisia päätilaisuuksia.

Vuosi käynnistyy koko perheen avajais-tapahtumalla Tuomiokirkossa ja sen ympäristössä sunnuntaina 30.10.2016.

Ykkösluokan vaikuttajia

Maarian seurakunta toteuttaa runsaasti merkkivuoteen liittyviä tilaisuuksia.

Jo syyskuussa käynnistyy luentosarja, joka johdattaa reformaation keskeisiin sisältöihin.

Maarialla on syytä nostaa merkkivuosi näkyviin: Suomen reformaation keskeinen henkilö, Mikael Agricola, toimi seurakunnan kirkkoherrana 1540-luvun alussa. Hänen aikakauttaan ja työtään valotetaan maaliskuisessa symposiumissa. Tapahtuman toinen osa toteutuu huhtikuussa Agricolan päivänä, ja silloin kuullaan tämän ensimmäisen suomenkielisen runoilijan runoja.

Agricolan jälkeen useat hänen seuraajansa olivat myös ykkösluokan vaikuttajia. He vaikuttivat merkittävästi reformaation toteutumiseen Suomessa. Heidän työnsä jälki näkyi voimakkaasti siinä, millaiseksi Suomi, sen kieli, kansanopetus ja arvomaailma muodostuivat. Nykyisen Suomen juuret ovat heidän toiminnassaan.

Asiantuntijat esittelevät näitä Maarian seurakunnan kirkkoherroja kevätkaudella luentosarjassa, jonka järjestää Maarian seurakunnan Itä-Maarian aluettyö.

Tilaisuuksiin on vapaa pääsy.

Teksti: Pertti Pussinen ja Tytti Issakainen

Ydinkysymyksiä – reformaation löytöjen äärellä

Luentosarja Raunistulan seurakuntatalolla **parillisten viikkojen keskiviikkoina 7.9. alkaen**. Rinne, Lehtinen. Katso tarkempi ohjelma Maarian nettisivuilla.

Reformaation vaikuttajia ja vaikutuksia

22.1.2017 kello 15 Maarian kirkossa **Jaakko Finno - ensimmäisen suomenkielisen virsikirjan luoja**. Luennoitsija varmistuu myöhemmin.

12.2.2017 kello 15 Maarian kirkossa **Erik Sorolaisen postilla**. Luennoitsijana professori Jyrki Knuutila.

19.3.2017 kello 15 Maarian kirkossa **Miten reformaatio muutti Maarian kirkkotilaa?** professori Markus Hiekkänen.

Mikael Agricola -symposium

11.3. kello 12–16 symposiumin ensimmäinen osa Turun kristillisellä opistolla
9.4.2017 kello 15 symposiumin toinen osa: Mikael Agricolan runoja Turun Lausuntakerhon esittämänä. Maarian pappilan talli.

YY

KAA

KOO

NEE

LAJITTELU KÄY HELPOSTI KUIN YHTEENLASKU.

Nelilokero on oma keräyspiste kotipihallasi. Unohda jätteiden turhat välivarastoinnit ja lajittele ne suoraan nelilokeroiseen astiaan!

Tyhjennyksen hoitaa nelilokeroineen erikoisauto, joka pitää jätteet erillään ja kuljettaa ne hyötykäyttöön. Kun vaihdat Nelilokeroon, saat näppärän kierrätyspisteen ja teet ympäristölle palveluksen.

Kysy lisää asiakaspalvelustamme ja tee tilaus!

www.nelilokero.fi
010 636 5000

www.lassila-tikanoja.fi

► JÄTEHUOLTO JA KIERRÄTYS ► KIIHTEISTÖHUOLTO JA -TEKNIikka ► SIIVOUS JA TUKIPALVELUT
► VIEMÄRIHUOLTO ► KORJAUSRAKENTAMINEN ► PROSESSIPUHDISTUS ► YMPÄRISTÖRAKENTAMINEN

Lokerot:

- kartonkipakkaukset
- keräyspaperi
- pienmetalli
- pakkausmuovi

Saatavana myös astiaan kiinnitettävä pariston-keräyslokero.

kukkakauppa
NUMMEN NARSISSI KY

Vanha Hämeentie 29
Turku

Puh. 02 237 2005

AVOINNA:
Ark. 9.00–18.00
La–Su 9.00–14.00

WIKLUNDIN
APTEEKKI

Liikunta on kuntalaisen peruspalvelua – joten sovitaan kävelytreffit!

Liikunta on yksi peruspalveluita, joita kunnat järjestävät asukkailleen.

Päivittäinen liikunta on ikäihmiselle elinehto. Liikunta ei estä vanhenemista, mutta sen avulla säilytetään ja parannetaan lihasvoimaa, tasapainoa, liikkuvuutta ja kävelykykyä.

Hengitys- ja verenkiertoelimiä tarvitsevat säännöllistä liikuntaa pysyäkseen kunnossa. Liikkuminen vahvistaa myös mielenhyvinvointia ja muistia sekä tarjoaa mahdollisuuksia tavata muita ihmisiä. Riittävä päivittäinen liikunta tukee merkittävästi pitkäaikaissairauksien ehkäisyä, hoitoa ja kuntoutusta.

Suomalaiset ikäihmiset ovat mo-

nipuolisia liikkujia. Suosittuja kestävyyslajeja ovat kävely, pyöräily, uinti ja hiihto, joista arkikävely muodostaa tärkeän päivittäisen liikumisen kivijalan. Myös kotiviihde on edelleen yleistä miehillä ja naisilla. Kuntosaliharjoittelu lisää suosiotaan.

Ikäinstituutin tekemän selvitysten mukaan kävely ja muu liikunta ovat kuitenkin vähenemässä ja vain muutama prosentti eläkeikäisistä liikkuu sekä kestävyys- että lihaskuntosuositusten mukaisesti. Myös tasapainoharjoittelu on liian vähäistä.

Päivittäinen liikkuminen on tärkeää.

Kaikille aikuisille suositellaan kohtuukuormitteista kestävyysliikuntaa ainakin 150 minuuttia viikossa tai raskasta liikuntaa ainakin 75 minuuttia viikossa. Lisäksi on harjoitettava lihasvoimaa ja -kes-

tävyyttä ylläpitävää tai lisäävää liikuntaa vähintään kahtena päivänä viikossa.

Ikääntyneillä suositellaan myös nivelten liikkuvuutta ja tasapainoa ylläpitävää ja kehittävää liikuntaa erityisesti kaatumisvaarassa oleville sekä niille, joilla on liikkumiskyyn vaikuttavia pitkäaikaissairauksia tai toimintakyvyn rajoitteita.

Ikäkkäänäkin aloitettu liikunta tuo terveyshyötyjä.

Liikunta hidastaa lihaskatoa, lihasvoiman, -tehon ja -kestävyyden pienenemistä, luukatoa, notkeuden vähenemistä sekä tasapainon ja kävelykyvyn huononemista. Säännöllinen kohtuukuormitteinen kestävyysliikunta sekä lihasvoima- ja tasapainoharjoittelu ja nivelten liikuvuusharjoittelu, jotka voi toteuttaa kotiviihdeharjoitteluna, ovat keskeisiä toimintakyvyn ylläpitämisessä.

Päivitetty Käypä hoito -suositus liikunnasta korostaa liikunnan merkitystä pitkäaikaissairauksien ehkäisyssä, hoidossa ja kuntoutuksessa.

Liikunnan avulla voidaan ehkäistä, hoitaa ja kuntouttaa monia pitkäaikaissairauksia, kuten kohonnutta verenpainetta, lihavuutta, tyypin 2 diabetesta, sepelvaltimotautia, sydämen vajaatoimintaa, polven ja lonkan nivelrikkoa, niska- ja alaselkikipuja, nivelreumaa, keuhkoastma- ja masennusoireita ja monia syöpäsairauksia.

Vaikka liikunnan terveyttä edistävät vaikutukset ovat hyvin tiedossa, liikuntahoidon toteutumisessa on edelleen parannettavaa.

Ikääntyvien kimpakävelyä voisi upeasti toteuttaa Rantamäen ja Hallisten alueella, sillä alueella on viihtyisää ja monimuotoista asumista, löytyy vehreää maaseutumaisemaa,

ja upeaa Turun Aurajoen jokilaaksoa muinaismuistoalueineen puistoinen ja kävelymaastoineen.

Ikäinstituutti haastaa valtakunnalliset järjestöt ja niiden paikallisyhdistysten/jäsenjärjestöjen vapaaehtoiset mukaan Vie vanhus ulos -kampanjaan 6.9.–6.10.2016. Tänä vuonna toteutetaan tukea tarvitsevien iäkkäiden ulkoilu-unelmia ja kampanjan suojelijana toimii tasavallan presidentti Sauli Niinistö.

JOTEN: Sovi yhteinen ulkoiluhetki läheisesi kanssa tai tarjoudu kävelykaveriksi vaikka palvelukodin asukkaalle (Mäntykoti Rantamäki, Niuskalantie). Mukaan saa pyytää kaikki ystävät, sukulaiset ja lähiomaiset ulkoilemaan vanhusten kanssa!

Riitta Karjalainen
sairaanhoitaja
vanhusten asumispalvelujen päällikkö

**LUOTETTAVAA, JOUSTAVAA
JA MONIPUOLISTA
KIINTEISTÖHUOLTOPALVELUJA
JOKA TALON TARPEISIIN**

- HUOLTOTYÖT
- SIIVOUKSET
- ULKOALUEIDEN HOITO
- HARJAKONEPALVELU
- PÄIVYSTYKSET
- SIJAISUUDET

**PÄIVYSTYS
24h**

TURUN KIINTEISTÖÄSSÄ OY

0400 521 258

RIIMUKATU 12 20380 TURKU Fax 02 238 8295

huolto@kiinteistoassa.fi www.kiinteistoassa.fi

Lakipalvelu Leinonen

Puh 040 7425 061

SOPIVASTI SINUNLAISESI

Luottamus syntyy teoilla, siksi tarjoamme arkeesi sopivia palveluita sekä aina tutun henkilön pankkiasioista juttelemaan. Tämä on nostanut meidät Suomen pankkien tyytyväisyystutkimuksessa yksityisasiakkaiden ykköseksi*.

Tervetuloa paikalliseen pankkiin – meillä on aikaa sinullekin.

POP Pankki YHTEISTYÖSSÄ

POP Pankki

Lähellä ihmistä

Lieto, Hyvättyläntie 10
Turku, Kauppiaskatu 9
www.poppankki.fi/lieto

Nordea

**Ei enää pankkitunnusten
yliviivaamista – lataa
tunnuslukusovellus**

Tunnuslukusovellus on avaimiesi kaikkiin Nordean palveluihin. Tunnuslukusovelluksella hoidat pankkiasioitasi lisäksi kätevästi myös verkko-ostokset tai asioit esimerkiksi viranomaispalveluissa.

Lataa Nordea Tunnusluvut -sovellus mobiililaitteesi sovelluskaupasta jo tänään.

Lue lisää nordea.fi/tunnuslukusovellus

0200 3000 (PVM/MPM), NORDEA.FI
Nordea Pankki Suomi Oyj

**Herkullinen ja runsas
KOTIRUOKALOUNAS
noutopöydästä**

- Lounas sis. runsaan salaattipöydän, tuoreen leivän, lämpimän ruuan, ruokajuoman (vesi, maito, piimä tai virvoitusjuoma), jälkiruuan sekä kahvin ja teen
- Lounas tarjolla noutopöydästä ark. 10-15

9,90€

**LounasRavintola
METROPOL
Turku**

Puutarhakatu 10,
TURKU
Puh. 0400 606 520
Joka päivä 10-22

www.turkulounas.fi
TERVETULOA

Turun
KOTIPESULA OY
MATTOJEN JA KODINTEKSTILIENTEN
PALVELUPESULA
Ruunikkokatu 3
Oriketo, Turku
Puh. 02-238 7799

Avoimna
ma-to 9.00-17.00
pe 9.00-15.00
la-su suljettu
www.turunkotipesula.fi

katajamäki

Aulis Katajamäki on syntyperäinen halislainen ja asunut Halisissa 70 vuotta. Nykyään hän asuu Uittamalla.

Luvaton käyttöönnotto

Olen huomannut, että tuollainen ilmaisu on tullut käyttöön. Ennen puhuttiin varkaudesta. Tuo sana maistuu kovin ilkeältä ja pahalta käyttää, siksi kai se on korvattu tuolla yllä olevalla ilmaisulla.

Ilmaisu käytetään autojen kohdalla, jotka ovat tulleet siirtyneiksi vieraisiin käsiin. Sama termi sopii myös polkupyöriin ja aivan kirjaimellisesti. Polkupyörä, joka on hävinnyt, saattaa löytyä jostain lähiöstä, jonne käyttöönottaja on ollut menossa ja näin suorittanut matkansa toisen polkupyörällä.

Mielessäni on erään lähisukulaiseni polkupyörätarina. Hän oli erään lähikaupungin keskustassa ostoksilla. Ulos liikkeitä tullessa hän huomaa polkupyöränsä kadonneen. Ensin ei tajua, vaan miettii, mihin sen jätin. Vähitellen varmistuu, että kyllä minä sen tuohon jätin. Ei muuta kuin kävellen kotiin.

Pyörää etsiskeltiin ja katseltiin, että löytyisikö se jostain muualta. Eräänä päivänä mies tunnistaa vaimonsa pyörän kaupungilta, toisen liikkeen edestä. Näin luvaton käyttöönnotto johti luvattomaan palautukseen.

Ikävä tapaus sattui sota-aikana, kun veljeni lomalla ollessaan meni sunnuntai- ja jumalanpalvelukseen. Hän sai lainaksi sisareni polkupyörän, joka oli aivan uusi. Rintamaoloihin tottuneena veljeni ei

huomannut lukita pyörää, vaan työnsi sen hautausmaan aidan sisäpuolelle.

Sitä, ostoluvalla hankittua polkupyörää, ei koskaan saatu takaisin. Siltäkin osin pahoilla mielin veljeni lähti viimeiseltä lomaltaan.

Seuraava tapaus oli vähän erilainen.

Meidän vajaan murtauduttiin ja sieltä otettiin kaksi polkupyörää. Samana päivänä polkupyörät löytyivät Aurajoesta. Pojat olivat ongella ja ihmettelivät, mikä joessa kiiltää. Se oli isäni polkupyörän lyhty, joka paljasti pyörien kätken.

Kumit olivat poissa. Kumit olivat tuolin arvotavaraa. Pyörät saattoi heittää jokeen.

Merkkillistä kyllä, vesilaitoksen miehet havahtuivat, kun kaksi poikaa kantaa polkupyöränrenkaita Nummenmäelle päin. ”Puskaradio” oli toiminut. Polkupyörien katoaminen oli tiedossa, ja näin miehet totesivat, että on varmaan Katajamäen pyöristä nuo renkaat. Pojat olivat löytäneet ne joen rannalla olleen varastoladon alta.

Näin luvaton käyttöönnotto sai onnellisen lopun, vaikka monia kysymyksiä tuon renkaiden löydön kohdalla heräsi.

Aulis Katajamäki

Iloinen ja puuhakas syksy on alkanut Kuralan Kylämaässä!

Syyspäivät 16.–18.9.

Pe klo 9–14 ja la–su klo 11–17 säilötään syksyn satoa ja kunnostetaan talvitämiä neita.

Syysloma 13.–14.10.

To–pe klo 11–16 syksyisiä arjen askareita ja lomatouhuja 1950-luvulta. Työpajassa hauska miniatyyriteatteri.

Isoäidinäkainen jouluk 10.–18.12.

La–su klo 11–17, ti–pe klo 9–14 maalaiskylä valmistautuu jouluun!

Kädentaitajien joulutori Kokeilu-verstaalla 10.–11.12. ja 17.–18.12.

La–su klo 11–17 persoonallisia paketteja pukinkonttiin!

TYÖPAJAT

Taitotiistai 13.9.–13.12.

Kaikenikäisille joka tiistai Kuralan kokeilu-verstaalla klo 13–17.30. Oma teema joka kuukaudella. Syyskuu: villaa ja pellavaa. Lokakuu: paperi ja pahvi taittavat vaikka miksi. Marraskuu: materiaalina savi, olki ja ruoko. Joulukuu: perinteisiä jouluvalmisteluja. Ei ennakkoilmoittautumista. Vapaa pääsy!

Kuralan Kylämaän avoimet viikonloput

Syksyn avoimet viikonloput Kuralassa jälleen kerran kuussa la–su klo 12–16. Kokeilu-verstaalla syvennyttään kädentaitoihin eri materiaalien kautta, ja Kahvila Omena ja Kanelissa voi piipahtaa nauttimassa kupillisen kuumaa juotavaa. Työpajamaksu 2,5€. 24.–25.9. villasta huopaa 29.–30.10. kynttiläjalkoja 26.–27.11. kynttiläpaja

Paikkaa ja parsi

5.10. ja 19.10. klo 17–20

Aika kunnostaa lempivaate tai tekstiili – parsi tai paikkaa taidokkaasti ja huomaamattomasti! Kaikille kiinnostuneille! Vapaa pääsy!

Kuralan kynttiläpajat

Kiireettömissä kynttiläpajoissa Kokeilu-verstaalla valmistetaan itse kynttilöitä perinteisellä kastamismenetelmällä. Vapaathan kynttiläntekoon n. 1,5–2h aikaa. 2 kynttilää/osallistuja. Kynttiläpajan paikat

täytetään saapumisjärjestyksessä, ei ennakkovarauksia. Vapaa pääsy!

26.–27.11. la–su klo 12–16

10.–11.12. la–su klo 12–16

17.–18.12. la–su klo 12–16

Joululahjavalvojaiset

Tiistaina 13.12. klo 13–21 Kokeilu-verstaalla. Suosituissa joululahjavalvojaisissa tehdään itse joulun tunnelmaa. Kokeilu-verstaan kiireettömässä pajassa valmistuvat niin kranssit, kortit kuin koristeet kuuseen. Vapaa pääsy!

SYKSYN KURSSIT

Ilmoittaudu kursseille osoitteessa turku.fi/museo

Ompeluseura 19.9.–28.11.

Parillisten viikkojen maanantait klo 17.30–20. Tule mukaan oppimaan ja jakamaan perinteisiä käsityötaitoja. Yli 12-vuotiaille nuorille ja aikuisille. Hinta: 25/45 € (+ omat materiaalit).

Pikkumusta 12.9.–21.11.

Parittomien viikkojen maanantait klo 17.30–20. Tyylikkäästi talven juhliin omatekoisessa asussa. Yli 12-vuotiaille nuorille ja aikuisille. Hinta: 25/45 € (+ omat kankaat).

Kynttiläkurssi 9.–23.11.

Keskiviikkoisin klo 17–19. Tunnelmaa pimeneviin iltoihin: upeat käsintehty kynttilät valamalla ja kastamalla. Kaikenikäisille. Hinta: 15/30 €.

Kässäkerho 3-6 luokkalaisille koululaisille

Torstait 29.9.–1.12. klo 15–16.30. Opetellaan kivoja käsityötekniikoita ja tutustutaan erilaisiin materiaaleihin. Hinta 65 € + materiaalit. Kerhomaksu laskutetaan ilmoittautumisen jälkeen ja materiaalmaksu kurssin päättyessä. Kässäkerho alkaa, jos ilmoittautuneita on yhteensä 8. Opetus ja ohjaus Taito Varsinais-Suomi, ilmoittautumiset sähköpostilla juselius@taitovarsinaissuomi.fi tai 040 849 9642.

Tervetuloa Kylämakeen, Jaanintie 45, 20540 Turku. Puh. 02 2620420.

**HUOLLOT JA KORJAUKSET
KAIKKIIN AUTOMERKKEIHIN.
MYÖS ILMASTOINTIHUOLLOT JA
DIAGNOSTIIKKATESTAUKSET.**

AUTO-SALO

Kärsämäentie 4 Turku
Puh. 02 2539 331

Katso vapaat asunnot:
www.tvt.fi

TVT

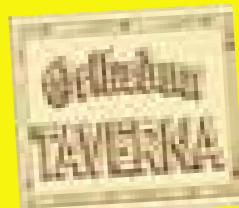
TVT Asunnot Oy
Käsityöläiskatu 3, 20100 Turku
Avoimna: ma 10–17, ti–pe 10–16
Vuokraus, puh. (02) 262 4888

**• MAUKKAAT
ANNOKSET
• NOPEA
PALVELU
• ISOT
PARKKITILAT**

**Grillattu
broileri**

8€

ORIKEDON TAVERNA

**Avoimna joka päivä
klo 10–22**

Vanha Tampereentie 137 Turku, p. 02 2550 145 www.orkedontaverna.fi

Vaarallisia terveisiä satojen vuosien takaa

Venälaistutkijat raportoivat hiljattain laajasta pernaruttoepidemiasta Pohjois-Venäjällä Jamalin niemimaalla Jäämeren rannalla. Lähes sata potilasta joutui sairaalahoitoon ja 12-vuotias poika kuoli tautiin. Samoihin aikoihin pari tuhatta poroa oli kuollut pernaruttoon. Ihmiset saivat tartunnan poroista.

Jamal tarkoittaa suomeksi maan äärtä tai loppua. Näihin päiviin saakka ikiroudassa ollut niemimaa on 720 kilometriä pitkä ja 230 kilometriä leveä. Poronhoito on ollut tärkein elinkeino ennen kun alueelta löydettiin valtavat maakaasuesiintymät.

Pari vuotta sitten Jamalin niemimaa oli otsikoissa siksi, että sieltä löydettiin selittämättömällä tavalla maahan syntyneitä valtavia reikiä. Ilmiön tutkimukset päättyivät siihen, että ilmastonmuutoksen vauhdittama ikiroudan sulaminen oli johtanut massiivisiin metaanikaasun vapautumisiin maaperästä.

Pernaruttoepidemian syy on tutkijoiden

mukaan se, että muinoin pernaruttoon kuolleiden eläinten ruumiit ovat tulleet esiin jäätyneen maaperän sulamisen seurauksena. Jamalin niemimaalla oli kesällä 2016 paikoin jopa 35 asteen helle, joka osaltaan edisti maan sulamista. Sulaminen vapautti eläinten ruhoista bakteereita, joiden joukossa oli pernaruttobakteeria. Laiduntavat porot saivat tartunnan näkyviin tulleista kuolleista eläimistä.

Jää ja pakkanen ovat erinomaisia keinoja säilyttää bakteereita.

Kymmenkunta vuotta sitten amerikkalaisen tutkijaryhmä pääsi mannerjäätikköä po-raamalla käsiksi kahdeksan miljoonaa vuotta vanhaan jäähän. He määrittivät moderneja tutkimusmenetelmiä käyttäen jään sisältämät bakteerit. Löydetyistä bakteereista suurin oli sellaisia, joita ei maan päältä tällä hetkellä löydetä.

terveydeksi!

Miljoonia vuosia sitten muodostuneen mannerjään sulaminen vapauttaa veteen ikivanhoja mikrobeja. Vaikka tutkijat ovat kiinnostuneita elämän syntyisestä ja bakteerien evoluutiosta, he toteavat, että mikrobien joukossa voi olla uusia, ihmiselle vaarallisia taudinaiheuttajia.

Siperian jäätyneessä maaperässä tiedetään olevan runsaasti vakaviin tartuntatauteihin kuolleiden ihmisten ruumiita. Jäistä maata on ollut vaikea kaivaa, ja siksi ikiroudan alueen haudat eivät ymmärrettävästi ole kovin syviä. Kun ikiroudan pinta sulaa, myös ihmisten ruumiit tulevat esille joukkohaudaustoista ja joutuvat kosketuksiin eläinten ja ihmisten kanssa.

Siperiassa kuoli vielä 1800-luvun lopulta ihmisiä isorokkoon. Sitten isorokko on kitketty maapallolta, ja viimeinen tapaus todettiin vuonna 1977.

Täällä Suomessa saatamme ajatella, että sielläpä nuo bakteerit ja virukset ovat kaukana Siperiassa eikä niistä tarvitse sen enempää välittää. Se on kuitenkin harhakäsitys.

Jamal on tärkeä arktisten vesilintujen pesimäalue. Jamalissa ovat muun muassa kiljuhanhen tärkeimmät pesimäpaikat. Lintujen välityksellä erilaisten bakteerien ja virusten on ennenkin todettu liikkuvan nopeasti ympäri maailmaa.

Ilmaston lämpeneminen on aiheuttamassa odottamattoman uuden vaaran ihmiskunnalle.

Pentti Huovinen

Kirjoittaja on
röntämäkeläinen
lääkäri ja tietokirjailija

www.maarianseurakunta.fi

Syksy suo runsasta ja ravitsevaa antia!

JUMALANPALVELUKSET

Maarian kirkko:

- * Messu joka sunnuntai klo 10. Kirkkokahvit asehuoneessa.
- * Lastenkirkko joka kuun ensimmäisenä sunnuntaina klo 17.
- * Johannesmessu joka kuun viimeisenä sunnuntaina klo 17.
- * Muina sunnuntaina klo 17 kiertävä viikkomessu seurakunnan muissa tiloissa. Tarkemmat tiedot Maarian nettisivuilta. Näinä sunnuntaina Maarian kirkossa ei ole klo 17 alkavaa messua.
- * Vauvakirkko to 8.9. klo 18.
- Hepokullan srk-talo:** Viikkomessu su 11.9. klo 13.
- Yli-Maarian srk-talo:** Karjalaisen kansan jumalanpalvelus su 18.9. klo 17.
- Raunistulan srk-talo:** Ehtoollishartaus ti 29.11. klo 13.
- Pallivahan kirkko:** suljettuna remontin vuoksi.

PERHEKERHOT

- * Maarian pappilan tallissa maanantaisin klo 9.30.
- * Vauvakerho Maarian pappilan tallissa maanantaisin klo 13.30.
- * Hepokullan srk-talolla tiistaisin klo 9.30.
- * Yli-Maarian srk-talolla torstaisin klo 9.30.
- * Raunistulan srk-talolla torstaisin klo 9.30.
- * Kotimäen srk-talolla perjantaisin klo 9.30.

PYHÄKOULUT

- * Kaakaokirkko pyhäkoulu ke 7.9., 5.10., 2.11. klo 17.30–19 Halisten srk-talolla.
- * Askartelukirkko pyhäkoulu to 22.9., 17.11. klo 17–19 Runosmäen srk-talolla.
- * Ruokakirkko pyhäkoulu ti 11.10. klo 17–19 Runosmäen srk-talolla.

- * Luontopyhäkoulu ti 30.8. klo 17–19. Kokoontuminen Runosmäen koirapuiston edessä. Omat eväät mukaan. Säänmukainen pukeutuminen. Tied. Anne Saarni, p. 040 3417 156.

JUMPPAA KROPALLE JA KOPALLE

- * Muistijumppa Kotimäen srk-talolla parill. vko ke klo 13.
- * Tuolijumppa Hepokullan srk-talolla ti klo 12.30
- * Tuolijumppa Yli-Maarian srk-talolla paritt. vko to klo 11.30.

VARTTUNEELLE VÄELLE

- * Naistenpiiri Kotimäen srk-talolla maanantaisin klo 13.
- * Ystävätupa Runosmäen srk-talolla maanantaisin klo 13 ja torstaisin klo 11. Torstaisin hartaus klo 12.30.
- * Juuri eläkkeelle jääneiden ryhmä Raunistulan srk-talolla parill. vko maanantaisin klo 13.
- * Sukkaset-ryhmä Hepokullan srk-talolla paritt. vko maanantaisin klo 13.
- * 60+ keskustelu- ja miesten kokkirymä Raunistulan srk-talolla paritt. vko tiistaisin klo 11.
- * Seniorikerho Raunistulan srk-talolla parill. vko tiistaisin klo 13.
- * Juttutupa Maarian pappilassa tiistaisin klo 10.
- * Päiväpiiri Kotimäen srk-talolla paritt. vko keskiviikkoisin klo 13.
- * Kultatupa Hepokullan srk-talolla to 15.9., 13.10., 10.11., 8.12. klo 13.

RAAMATTUOPETUSTA JA PIIREJÄ

- * Raamattupiiri Halisten srk-talolla paritt. vko keskiviikkoisin klo 18, Laurén.
- * Pienipiiri Raunistulan srk-talolla maanantaisin klo 13.
- * Lähetyspiiri Runosmäen srk-talolla paritt. vko

ke klo 12.

- * Lähetyspiiri Hepokullan srk-talolla parill. vko to klo 13.
- * Japaninlähetyksiiri Hepokullan srk-talolla ke 16.11., 30.11. klo 18.
- * Raamattuluento Johanneksen evankeliumista Raunistulan srk-talolla la 10.9./8.10./12.11. klo 15.9., 29.9., 13.10., 27.10., 10.11., 24.11. klo 18, Lehtinen.
- * Kristus kaikki kaikessa -raamattuluento Kolossalaiskirjeestä Hepokullan srk-talolla to 15.9., 29.9., 13.10., 27.10., 10.11., 24.11. klo 18, Lehtinen.
- * Ydinkysymyksiä – reformaation löytöjen äärellä -luentosarja Raunistulan srk-talolla parill. vko ke 7.9. alkaen, Rinne, Lehtinen. Tarkempi ohjelma Maarian nettisivuilla.

RUOANJAKO JA RUOKAILUT

- * Jesari-ruoanjako perjantaisin klo 12.30, Jäkärlän ostoskeskus, Turun Nuorten Apu ry:n nuorisokahvila.
- * Haliskahvila-ruoanjako tiistaisin ja torstaisin klo 13, Kardinaalinkatu 3 A (kellarikerros).
- * Vellikello-ruoanjako torstaisin klo 10, Runosmäen nuorisotalo, Piiparinpolku 13.
- * Halisten sunnuntailounas su 11.9., 9.10., 6.11., 11.12. klo 12–13, Halisten srk-talo, 2 €.
- * Keskiviikkokeitto ke 21.9., 19.10., 16.11. klo 12–13, Runosmäen srk-talo. Vapaaehtoinen maksu 1,5 €/henk.
- * Soppapäivät Jaskan soppatykistä ke 21.9., 12.10., 2.11. 7.12. klo 11–13, Kotimäen srk-talo.

TOIMITILAT

Maarian kirkko, Maunu Tavastin katu 2
Pallivahan kirkko, Paltankatu 2, remontissa
Halisten srk-talo, Gregorius IX:n tie 8
Hepokullan srk-talo, Varkkavuorenkatu 23

Maarian
seurakunta

Kotimäen srk-talo Arkeologinkatu 1, Jäkärlä
Maarian pappila, Sorolaisenkatu 4
Raunistulan srk-talo, Murtomaantie 12
Yli-Maarian srk-talo, Mittumaarintie 73

MUSIIKKIA JA LAULUHETKIÄ

- * **Hoitavia lauluja -lauluilta** Raunistulan srk-talolla 14.9., 12.10., 9.11., 7.12. klo 18.
- * **Sanan ja laulun iltapäivähetki** Hepokullan srk-talolla su 25.9. klo 15.
- * **Kanttorin laulajaiset** Hepokullan srk-talolla to 29.9., 27.10., 24.11., 8.12. klo 13.

SYYSTAPAHTUMIA

- * **Vanhan ajan kinkerit** ke 21.9. klo 17.30 Runosmäen vanhuspalvelukeskuksessa. Näille kinkereille voi kuitenkin tulla ilman paineita: luvassa on puhetta kinkereistä, laulua, hartaushetki, kahvia ja pullaa!
- * **Maarian kirkon vihkimyksen vuosipäivä** ma 10.10. klo 18 Maarian kirkossa. Vapaaehtoisten kiitospäivä.
- * **Vaatteidenvaihtopäivä** la 22.10. klo 10–13 Yli-Maarian srk-talolla. Vaatteiden vaihtoa "kun tuot, voit ottaa" -periaatteella. Vaatteiden tulee olla puhtaita ja ehjiä. Jäljelle jääneet lahjoitetaan diakoniatyön hyväksi.
- * **Perinteiset Antiikkimyynäiset** la 15.10. klo 12 Hepokullan srk-talolla.
- * **Jouluseimen avajaiset** su 27.11. klo 11.30 Maarian pappilan pihapiirissä. Mukana kirkkoherra Katri Rinne ja pastori Mikko Laurén

Lisää tapahtumia ja ajankohtaiset tiedot osoitteesta www.maarianseurakunta.fi

SAUTILA OY

Turkulainen kuljetusyritys kolmannessa polvessa

- Vaihtolavakuljetukset • Vaihtolavojen vuokraus • Koukkuvaihtolavakuljetukset yhdistelmäautoilla max. 120m³ • Sepeli-, sora- ja multatoimitukset • Lumiurakat
- Teiden kastelut • Nosturiauto kappaletavarakuljetuksiin • Lavettikuljetukset • Kaivuupalvelut
- Maa-ainesten kuormausta • Pyöräkuormaajapalvelut

Riimukatu 11, 20380 Turku Puh. 02 242 6416 Fax 02 242 6335
0400 221 314 0400 221 316 email: sautila@sautila.com www.sautila.com

PARTURI KAMPAAMO

Parturi

Avoinna:
ma-ti-to-pe 9–17
ke 10–19
la 9–14

Maija Lehtiö
Halisten liikekeskus
Gregorius IX:n tie 8
20540 Turku
Puh. 02 2370 656
Gsm 040 5112 313

Pekka Pavénin uusi kirja täydentää Kärsämäen historiankirjoitusta

Mitä kaikkea oletkaan aina halunnut tietää Turun Kärsämäestä, mutta et ole edes osannut kysyä.

Kun minua pyydettiin kirjoittamaan juttu **Pekka Pavénin** kirjasta *Muuttuva kotikyläni Kärsämäki*, olin jo tutustunut Pekan ensimmäiseen Kärsämäki-kirjaan *Kotikyläni Kärsämäki*.

En itse ole paljasjalkainen turkulainen – saati kärsämäkeläinen – enkä edes mitenkään erityisen kiinnostunut historiasta, mutta silti jo tuo ensimmäinen kirja sai minut kiinnostumaan Kärsämäestä eri aikakausina.

Nyt ensimmäisestä osasta on tehty lukijoiden pyynnöstä uusintapainos, oikeastaan uusi versio. Lisäksi siihen on liitetty tuoreempia tapahtumia ja kertomuksia sekä Pekan itsensä että muiden erilaisiin asioihin vihkiytyneiden kirjoittamana.

Uudessa kirjassa käsitellään Kärsämäkeä todella monelta taholta ja kantilta mielenkiintoisella tavalla, kiitos hyvien kirjoittajien ja aiheiden. Mukana on niin Leaf kuin Kärsämäen koulu, hiekkakuopat ja perunajauhotehdaskin, vain muutamia mainitakseni.

Kärsämäki sulki syliinsä

Pekka on naapurimme ja monesti juttelemme sekä Kärsämäestä että muustakin maailman menosta nähdessämme toisiamme vaikkapa puutar-

hatöitä tehdessämme.

Kun muutimme kolmetoista vuotta sitten tänne Kärsämäkeen, emme tunteneet vaimoni kanssa näiltä kulmilta ketään. Emme kumpikaan ole syntyperäisiä turkulaisia, mutta itse kävin pienempänä perheeni kanssa useinkin Turussa. Siltikään en koskaan ollut kuullut kaupunginosasta nimeltään Kärsämäki.

Ostettuumme talomme tutustuimme melko nopeasti rajanaapureihimme muun muassa Pavéneihin, Pekkaan ja Marjaan.

Pekka toimi vuosia aktiivisesti paikallisessa omakotiyhdistyksessä Kärsämäen Asunnonomistajat ry:ssä. Hän sai positiivisena ja innokkaana ihmisenä houkuteltua vaimonikin mukaan yhdistyksen toimintaan.

Tällä tavoin tutustuimme Pekkaan yhä paremmin, ja jossain vaiheessa siis saimme tuon hänen kirjoittamansa kirjan käsiimme. Kärsämäki otti meidät kaikin puolin avosylin ja lämpimästi vastaan.

Kylä kuin pieni maailma

Pekan lapsuudessa ja nuoruudessa Kärsämäki oli kuin oma kylänsä, missä kaikki tunsivat toisensa, ja alue oli oma pieni maailmansa.

Täällä olivat koti, koulu, Rientola, kartano ja kaupat kävelymatkan päässä. Leikkika-

vereita oli joka talossa. Turku oli kaukana ja sinne lähdettiin kuin pidemmällekin matkalle.

Pekan isän suku on lähtöisin Ruskon Paavaisista, ja sieltä on peräisin myös suvun sukunimi Pavén. Äiti oli kotoisin Kokkolasta ja hän tuli sieltä monien muiden tavoin Kärsämäkeen töihin Huhtamäen perustaessa tänne tehtaan.

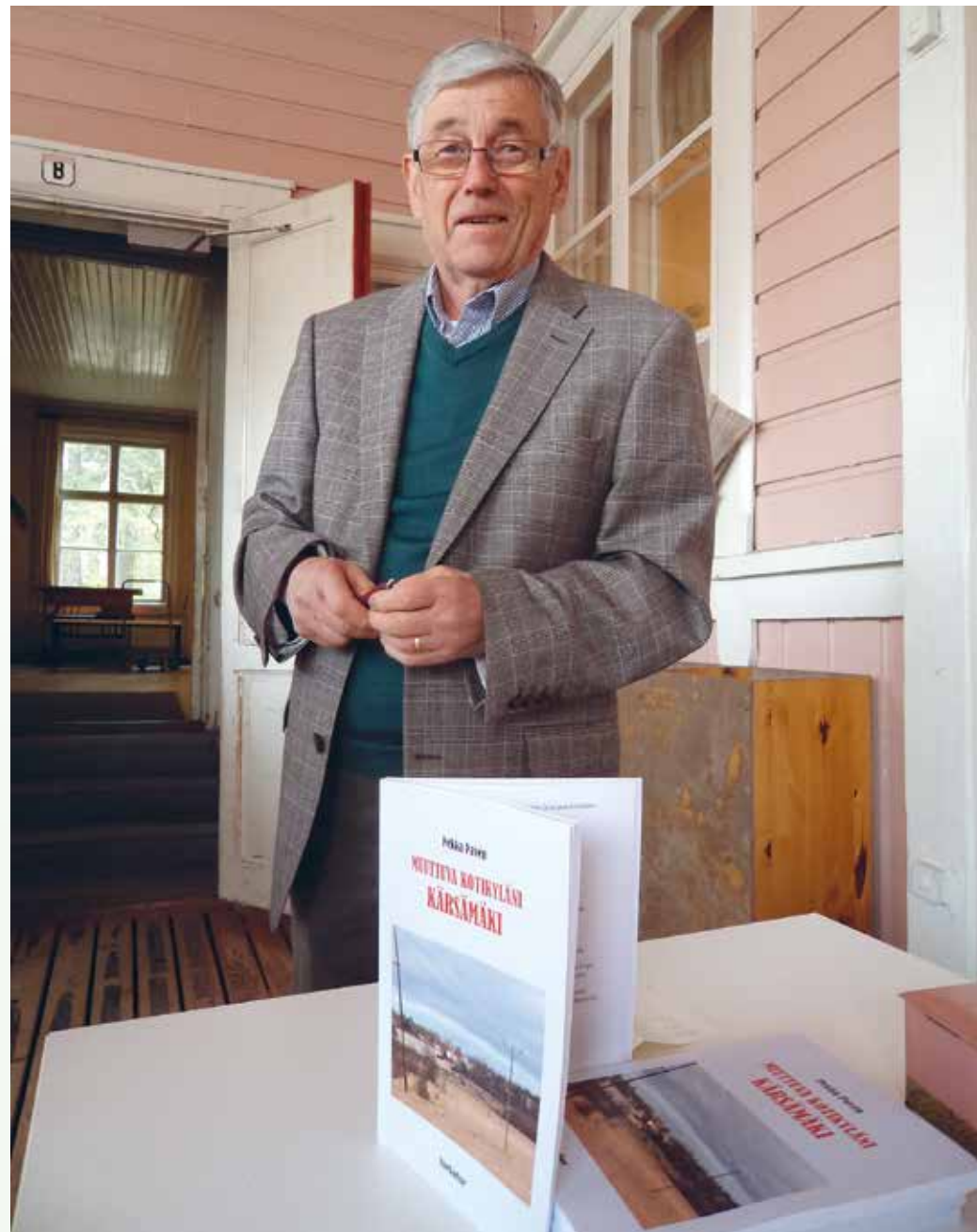
Pekka ja Marja asuivat nuorena perheenä hetken Pääskytuorella, mutta sitten Pekan synnyinalueen kaipuu veti heidät takaisin Kärsämäkeen.

Kotiseuturakkaus ja tiedonjano

Jonkin aikaa sitten tavassamme jututin Pekkaa alkuperäisen kirjan kirjoittamisesta ja siitä, miksi hän tällaiseen urakkaan aikoinaan oli ryhtynyt.

Kotona oli ollut hänen isänsä saama kirjasarja Maarian kunnan historiasta. Kärsämäki kuului Maariaan vuoteen 1945 asti. Pekka luki omien kotikulmiensa ja lähialueen historiaa käsittelevän koko kirjasarjan ja innostui tutkimaan aihetta enemmänkin.

Nälkä kasvoi hänen lukiessaan näitä kirjoja, ja hän halusi syventää tietämystään Kärsämäen ja lähialueiden osalta. Tietoa vanhoista tapahtumista ja alueen kehityksestä sai esimerkiksi alueen yhdistysten ja urheiluseuro-

Pekka Pavénin uusi kirja Muuttuva kotikyläni Kärsämäki julkaistiin Kärsämäen maineikkaan puukoulun avoimien ovien päivänä toukokuussa. Kirja kertoo myös tästä koulusta, joka rakennettiin vuonna 1881 – ja lieneekö se yhä ainoa homeeton koulu Turussa...

jen vanhoista toimintakertomuksista.

Ensimmäisen kirjan ilmestymisen myötä monet lukijat ovat vuosien varrella ottaneet yhteyttä Pekkaan ja lähettäneet sekä kertoneet omia tarinoitaan Kärsämäen ja Maarian kunnan tapahtumista.

Lukuisat yhteydenotot ja kyselyt ensimmäisestä kirjasta saivat Pekan innostumaan jatko-osan kirjoittamisesta, sillä vanhempaa kirjaa ei enää ollut saatavilla.

Tämä tiedonnälkä tai -jano johti onneksemme siihen, että Pekka päätti julkaista vuonna

2000 keräämästään aineistosta kirjan ja tämän vuoden keväällä laajennetun uusintapainoksen *Muuttuva kotikyläni Kärsämäki*.

Teksti ja kuvat:
Antti ja Eva Laaksovirta

Kirjaa on saatavilla Kärsämäentien ja Kaerlantien Siwoista, Lounasravintola Kahvitellasta (entinen Leafin henkilöstöruokala), Föripuodista sekä suoraan Pekka Pavénilta itseltään. Pekan tavoitetaan numerosta 0400 824900.

Pekka Pavénin lapsuusmaisemaan kuului taustalla oleva entinen makeistehdas, josta ympäristöön levisi suklaan huumaaava tuoksu ja jonne koululaiset tekivät innokkaasta luokkaretkiä. Hellaksen, Leafin ja nyt Leaf Areenan nimellä kulkeneesta jyrkevästä rakennusryhmästä kerrotaan Pekan kirjassa.

Pekka Pavén (vas.) hauskuttaa vanhoilla jutuilla Kärsämäen omakotiyhdistyksen aktiiveja historiakävelyllä. Pekasta oikealle Milla Järvipetäjä, Jouni Issakainen, Rami Järvipetäjä, Juha Talonpoika, Marjaana Siirala ja Leena Vienonen.